

Головбух

Інвентаризація-2022 в умовах війни

Спікер Олена Озерова
експерт з обліку та оподаткування

ПРО ЩО ПОГОВОРИМО

Воєнні особливості інвентаризації: що врахувати та чи можна не проводити

Відсутні потрібні працівники/немає доступу до приміщень: як провести інвентаризацію

Майно на тимчасово окупованій/деокупованій території: чи можна списати після річної інвентаризації

Інвентаризація розрахунків з контрагентами з тимчасово окупованої території/з країн агресорів: чи можна списати

Результати інвентаризації активів і зобов'язань: обліково-податкові наслідки

**Воєнні особливості інвентаризації:
що врахувати та чи можна не проводити**

НІ

Інвентаризація активів і **обов'язок** підприємства, зокрема перед складанням річної фінансової звітності щоб підтвердити достовірність її показників (ст. 10 Закону про бухоблік).

Які «воєнні» особливості має інвентаризація-2022?

Проведіть інвентаризацію:

- ❑ в обсязі, що визначає керівник підприємства – у разі встановлення фактів **викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна на день встановлення таких фактів**. Умова - можливість безпечного та безперешкодного доступу до таких активів;
- ❑ суцільну – **станом на перше число місяця**, що настає за місяцем, в якому зникли перешкоди доступу до активів. Можна й раніше (за рішенням керівника) – на день встановлення фактів пошкодження (знищення), крадіжки (п. 8 розд.І Положення про інвентаризацію № 879)

Майно підприємств, що розташоване на «мирних» територіях інвентаризуйте у загальному порядку відповідно до Положення про інвентаризацію № 879

На які підприємства поширюються «воєнні» вимоги п. 8 розд. I Положення № 879?

Розташовані на:

- території АРК, м. Севастополя;
- тимчасово окупованій території у Донецькій та Луганській областях, території проведення АТО та/або здійснення заходів із забезпечення відсічі збройній агресії РФ у Донецькій та Луганській областях;
- в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану, або підприємства, структурні підрозділи (відокремлене майно) яких розташовані на (в) таких територіях (районах)

Як визначити чи перебуває майно у районі проведення воєнних (бойових) дій?

Райони проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану визначають відповідно до законодавства.

Мінфін у листі від 10.10.2022 № 41010-06-62/23254 рекомендує використовувати Перелік територіальних громад, що розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) станом на 23 вересня 2022 року, затверджено наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 N 75.

Зверніть увагу! Перелік № 75 постійно оновлюється

Як діяти, якщо підприємство на початок інвентаризації перебуває на тимчасово окупованій території або у районі воєнних (бойових) дій?

По-перше - продовжувати обліковувати активи на балансі.

Одночасно оцінити негативний вплив змін в економічному і правовому середовищі та визнати суми **втрат від зменшення корисності необоротних активів** до моменту настання умов доступу до таких активів, проведення інвентаризації та прийняття відповідно рішення щодо їх списання/відновлення корисності (Лист Мінфіну від 10.10.2022 № 41010-06-62/23254).

Увага! Як оцінити необоротні активи на знецінення визначає НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

По-друге, у річній фінзвітності інформацію про активи, до яких неможливо забезпечити безпечний та безперешкодний доступ, та зобов'язання і власний капітал, які не можуть бути документально підтверджені у зв'язку з відсутністю доступу до первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, відобразити за даними бухгалтерського обліку (п. 12 Порядку № 419)

Увага! Про відсутність доступу до активів та документів зазначте у примітках до фінзвітності

Чи інвентаризувати майно, що передали ЗСУ під час мобілізації?

ТАК

Інвентаризації підлягають усі активи й зобов'язання, в тому числі обліковувані на позабалансових рахунках (п. 6 розд. I Положення № 879)

Мінфін у листі від 11.06.2015 № 31-11420-07-10/19544) класифікує передані на користь ЗСУ транспортні засоби як **активи на відповідальному зберіганні**

1. Внесіть інформацію про авто до окремого інвентаризаційного опису (п. 4.3 розд. III Положення № 879)
2. Інформацію про авто зазначте згідно **акту приймання-передачі мобілізованого транспортного засобу** (ст. 6 Закону про мобілізацію № 3543)

**Відсутні потрібні працівники/немає
доступу до приміщень: як провести
інвентаризацію**

Що вимагає законодавство?

1. Інвентаризацію проводить інвентаризаційна комісія у **повному складі та у присутності МВО** (п. 1 розд. II Положення № 879).
 2. Інвентаризаційні описи/акти мають **підписати всі члени комісії та МВО** (п. 18 розд. II Положення № 879)
 3. Коли бухоблік веде безпосередньо керівник, інвентаризаційну комісію очолює керівник підприємства **самостійно**. Альтернативний варіант - залучити відповідних фахівців за цивільно-правовим **ДОГОВОР** (лист Мінфіну від 27.05.2014 № 31-08410-07-29/12918).
- Увага!** МВО не є членом інвентаризаційної комісії (п. 2.4 розд. II Положення № 879)

Як провести інвентаризацію, якщо члени комісії виїхали за кордон/працюють дистанційно?

Організувати та провести інвентаризацію із відеофіксацією у режимі реального часу. Положення № 879 такі дії не забороняє

Як організувати?

1. Прописати такий спосіб у Положенні про інвентаризацію. Як додаток затвердити **Порядок проведення віддаленої інвентаризації**
2. У Порядку:
 - зазначити місця (філії, кабінети, склади), де інвентаризацію проводитимуть віддалено;
 - навести причини такого способу перевірки;
 - визначити коло працівників, до чиїх обов'язків увійдуть обхід території та організація відеотрансляції;
 - описати технічні вимоги до апаратури.
3. Погодити підписання інвентаризаційних документів через **месенджери**

Як провести інвентаризацію, якщо МВО мобілізували до ЗСУ?

Замінити МВО. Скористатись приписами п. 45 Положення про касові операції № 148

Як організувати?

1. Наказом керівника припинити матеріальну відповідальність попереднього працівника та **призначити нову МВО**
2. Щоб врахувати виявлені розбіжності, причину утворення яких неможливо з'ясувати облікуйте як такі, щодо яких **винна особа не встановлена** (п. 4 розд. IV Положення № 879)

Цінності, передані МВО у разі його відсутності перераховує інша МВО у присутності керівника та головбуха або у присутності комісії, призначеної керівником. Результат перерахунку оформіть актом за підписом зазначених осіб.

Як отримати доступ до складу, якщо МВО виїхала разом із ключами?

Відновити доступ за допомогою дублікатів або аварійного відкриття

Як організувати?

1. Відкрийте складське приміщення на підставі **наказу керівника** у присутності членів інвентаризаційної комісії та нової МВО.
2. Обов'язково складіть **акт відкриття приміщення** і зазначте у ньому дату, час відкриття та стан приміщень і ТМЦ.

**Майно на тимчасово
окупованій/деокупованій території: чи
можна списати**

До уваги! Як списати знищене/зіпсоване під час війни майно розповів Мінфін у листі від 10.10.2022 № 41010-06-62/23254 на запит ДПС

СИТУАЦІЯ 1. Майно на окупованій території/ в районах воєнних (бойових) дій

Як діяти?

1. Необоротні активи та запаси продовжувати обліковувати на балансі
2. Розрахувати суми **втрат від зменшення корисності необоротних активів** до моменту настання умов доступу до таких активів, проведення інвентаризації та прийняття відповідно рішення щодо їх списання/відновлення корисності

СИТУАЦІЯ 2. Майно на деокупованій території/яке перебувало у районах воєнних (бойових) дій

Як діяти?

1. Провести інвентаризацію та провести відео/фотофіксацію наслідків, отримати документи від ДСНС, Нацполіції
2. Відобразити в обліку недостачі у загальному порядку згідно Положення № 879, тобто визнати витрати
3. Розмір збитків від розкрадання, знищення, псування визначайте згідно Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений постановою КМУ від 20.03.2022 N 326

Як оцінити втрати від зменшення корисності необоротних активів?

1. Керуйтеся вимогами НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».
Підстава – пп. 6.6 НП(С)БО 28

2. В чому суть?

Порівняйте балансову (залишкову) вартість об'єкта (групи) необоротних активів з сумою його (її) очікуваного відшкодування. Якщо така сума менша за залишкову вартість - визнайте **втрати від зменшення корисності**

3. На яку дату та як часто?

Щорічно, на річну дату балансу (п. 5, 16 НП(С)БО 28).

4. Які активи не тестують на знецінення?

Запаси, інвестнерухомість, біологічні активи, необоротні активи, призначені для продажу

5. Як розрахувати суму очікуваного відшкодування?

Порівняйте чисту вартість реалізації і теперішню вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активів. Найбільша з двох оцінок – сума очікуваного відшкодування (п. 4 НП(С)БО 28)

Як оцінити втрати від зменшення корисності необоротних активів?

8. Як задокументувати та показати в бухобліку?

1. Оформіть розрахунок бухдовідкою
2. Зробіть проведення:
 - Якщо ОЗ не переоцінювали: Д-т 972 – К-т 131
 - Якщо переоцінювали ОЗ: в межах попередніх дооцінок (Д-т 411 – К-т 131), в сумі перевищення дооцінок (Д-т 972-К-т 131)

9. Які податково-прибуткові та ПДВ наслідки зменшення корисності необоротних активів?

На суму втрат від зменшення корисності, включених до витрат згідно НП(С)БО покажіть різницю, що збільшує фінрезультат (п. 138.1 ПК). Така різниця нівелює бухоблікові витрати. Податківці прирівнюють зменшення корисності до переоцінки (лист ДПС від 01.07.2020 № 2640/6/99-00-05-05-02-06/ПК). Ввідповідно, вважають, що нарахування податкової амортизації здійснюється виходячи з балансової вартості ОЗ без урахування результатів зміни корисності.

ПДВ-облік не впливає на зменшення корисності (лист ДФС від 02.12.2016 № 26145/6/99-99-15-03-02-15).

Чи амортизувати непідконтрольні активи?

БУХОБЛІК

Випадки призупинення нарахування амортизації визначає п. 23 НП(С)БО 7. Якщо на непідконтрольні активи не оформили наказ про виведення їх з експлуатації – продовжуйте нараховувати амортизацію

ПОДАТКОВО-ПРИБУТКОВИЙ ОБЛІК

У податковому обліку не амортизують невиробничі ОЗ, тобто активи які не призначені для використання в госпдіяльності платника (пп. 138.3.2 ПК). Непідконтрольні через війну ОЗ такому визначенню не відповідають.

АЛЕ! Непідконтрольні ОЗ на думку ДПС слід вважати невиробничими та не амортизувати у податковому обліку (ЗІР, категорія 102.05, лист ДФС від 15.06.2017 № 675/6/99-99-15-02-02-15/ПК)

Інвентаризація розрахунків з контрагентами з тимчасово окупованої території/з країн агресорів: чи можна списати

Що вимагає законодавство?

1. Проінвентаризувати дебіторську та кредиторську заборгованість через отримання/видачу **актів звірки**
2. Оцінити можливість списати:
 - дебіторку – коли є впевненість що боржник не поверне плату або сплине строк позовної давності (п. 4 НП(С)Б 10).
 - кредиторку - якщо зобов'язання не підлягає погашенню (п. 5 НП(С)БО 11).

Чи можна списати грошову дебіторку, якщо контрагент-резидент не виходить на зв'язок, перебуває на окупованій території/зоні бойових дій ?

Ні, адже не виконується жоден із критеріїв НП(С)БО 10: відсутнє рішення про ліквідацію/смерть боржника та перебіг строків позовної давності призупинено

Пункт 19 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК продовжує загальні та спеціальні **строки позовної давності** на період воєнного стану за ст. 257-259 ЦК.

Увага! Воєнний стан діє з 24.02.2022 року і продовжений до **19 лютого 2023 року**.

Чи можна списати грошову дебіторку, якщо контрагент-резидент не виходить на зв'язок, перебуває на окупованій території/зоні бойових дій ?

Як діяти?

1. Якщо до кінця 2022 року розбіжності не усунули, неможливо з'ясувати їх причину або підтвердити/спростувати облікові дані покажіть розрахунки з дебіторами в сумах, які взяті на облік і визнайте їх узгодженими за замовчуванням.
 2. Сформувані резерв сумнівних боргів за загальними правилами НП(С)БО 10 та наказу про облікову політику підприємства (Д-т 944 – К-т 38)
 3. Продовжувати обліковувати заборгованість як сальдо рахунку 361, 377.
- Увага!** Протерміновану поточну дебіторську заборгованість не дисконтуйте.

Чи можна списати грошову дебіторку за розрахунками з контрагентом з рф або рб?

Ні, не варто поспішати. Не виконуються критерії безнадійності

Як діяти?

1. Сформуйте резерв сумнівних боргів під таку заборгованість.
Порада! Якщо застосовуєте інші методи резервування, ніж метод абсолютної суми, то передбачте обліковою політикою цей метод для дебіторки з країн-агресорів.
- 2.Продовжуйте нараховувати курсові різниці, адже це монетарна статті балансу
- 3.Якщо сума боргу не перевищує 400 тис. грн (у еквіваленті за курсом гривні до інвалют, що визначив НБУ на дату здійснення операції) – поза валютним наглядом, тож пені за порушення валютних розрахунків не буде

Не проводьте прощення боргу нерезидентам з рф та рб

РИЗИКИ!

По-перше, є загроза **кримінальної відповідальності** за продовження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором та ліквідації підприємства з конфіскацією майна (ч. 4 ст. 1111, ст. 966 та 968 Кримінального кодексу України). Що розуміти під взаємодією з державою-агресором, законодавство наразі не визначає.

По-друге прощення боргу є не вигідним з погляду **податкових наслідків** для платника податку на прибуток. Під час списання прощеного боргу прибутківець повинне збільшити фінрезультат, але не має права його зменшити. Адаже пп. 139.2.2 ПК надає право зменшити фінрезультат тільки на суму списаної дебіторки, яка відповідає ознакам безнадійної із пп. 14.1.11 ПК. Прощений борг не відповідає жодній із наведених ознак

Як чинити з грошовою кредиторкою за розрахунками з контрагентом з рф, якщо товар отримали до 24.02.2022?

Продовжувати обліковувати на балансі через неможливість її погашення та чекати на законодавче урегулювання питання

Як діяти?

Продовжувати обліковувати та нараховувати курсові різниці за монетарною статтею балансу

Результати інвентаризації активів і зобов'язань: обліково-податкові наслідки

ПРОГОЛОВНЕ

- 1.** Результати інвентаризації задокументуйте звіряльною відомістю та протоколом результатів інвентаризації, який затвердьте у керівника. Протокол – підстава, щоб зробити бухпроведення.
- 2.** З'ясуйте причину нестач/лишків. Якщо причина – облікова помилка: не провели документ або провели його двічі, невірно оприбуткували/списали активи тощо - керуйтеся вимогами НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»
- 3.** Щоб списати нестачі і втрати через воєнні дії **додатково** отримайте документи від ДСНС, Нацполіції, зафіксуйте втрати відео/фотофактами тощо.
- 4.** Втрачені через воєнні дії активи спишіть як надзвичайні витрати. Оскільки у Плані рахунків № 291 немає окремих рахунків обліку проведіть списання ОЗ, НМА, МНМА, незавершених капінвестицій за дебетом субрахунку 976 «Списання необоротних активів», запасів - за дебетом субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей».

ПРОГОЛОВНЕ

5. Збитки від знищення активів через війну залиште позабалансом на субрахунку 072 «Невідшкодовані недостачі та втрати від псування цінностей». До відшкодування втрат зберігайте усі документи, що підтверджують наявність та втрату активів під час воєнних дій (лист Мінфіну від 09.12.2020 № 41020-01-10/38057)

6. За знищеними/втраченими через війну товарами під час списання їх з балансу **ПДВ не нараховуйте** (п. 32-1 підрозд. 2 розд ХХ ПК, ЗІР, категорія 101.15)

7. Високодоходні прибутківці під час списання, втрачених через війну:

- виробничих ОЗ – збільшать фінрезультат на суму бухгалтерської залишкової вартості та зменшать на суму податкової залишкової вартості;
- невиробничих ОЗ – збільшать фінрезультат на бухгалтерську залишкову вартість без різниці на зменшення;
- МНМА, незавершених капінвестицій, запасів – покажуть за даними бухобліку без застосування різниць.

Слава
Україні!

Слава
Україні!

Слава
Україні!

Дякую за увагу!!!

